

Vodič kroz **radna prava** na Kosovu

Cilj ovog vodiča je da na jasan i pristupačan način pruži pregled zagarantovanih prava radnika na Kosovu, kao i mehanizama zaštite u slučajevima njihovog kršenja.“

Vodič je namenjen prvenstveno mladima, neformalnim radnicima i svim licima koja žele da se informišu o svojim pravima u svetu rada. Ima isključivo informativni karakter, a za detaljnu i individualnu pravnu pomoć preporučuje se obraćanje nadležnim institucijama ili kvalifikovanim pravnim stručnjacima.

“

*„Kada je rad ispunjavajući,
dostojanstven, kada poštuje naše
veštine i neguje naše talente i dušu,
on postaje zadovoljstvo, a ne teret.“*

”

Ovaj kratki Vodič o pravima radnika na Kosovu izrađen je u okviru projekta “Justice@Work: Promocija radnih prava na severu Kosova”, koji je sproveden u periodu od 1. septembra 2025. – 28. februara 2026.godine, uz podršku Fonda za razvoj zajednica (CDF).

Sadržaj ovog vodiča predstavlja isključivo stavove autora i NVO ACDC i ne odražava nužno stavove Fonda za razvoj zajednica (CDF) niti bilo koje druge institucije.

Uvod i pravni okvir

Radna prava na Kosovu predstavljaju skup zakonskih normi kojima se uređuju odnosi između zaposlenih i poslodavaca, sa ciljem obezbeđivanja dostojanstvenog rada, pravne sigurnosti i socijalne zaštite. Pravo na rad, jednaku zaštitu i zabranu diskriminacije garantovano je Ustavom Kosova^[1].

Osnovni izvor radnog prava je Zakon o radu, koji uređuje zasnivanje, trajanje i prestanak radnog odnosa, prava i obaveze ugovornih strana, kao i posebne oblike zaštite zaposlenih^[2]. Pored toga, radna prava su dodatno regulisana zakonima o zaštiti od diskriminacije, rodnoj ravnopravnosti i bezbednosti i zdravlju na radu^[3].

Kosovo se u ovoj oblasti oslanja i na međunarodne standarde, posebno konvencije Međunarodne organizacije rada (ILO), koje predstavljaju temelj savremenog radnog zakonodavstva^[4].

Ugovor o radu

Ugovor o radu predstavlja temelj svakog radnog odnosa i osnovni instrument pravne sigurnosti zaposlenih. Zakon propisuje da se radni odnos zasniva pisanim ugovorom, koji mora sadržati sve bitne elemente radnog odnosa^[5].

Zakon razlikuje ugovor na neodređeno vreme kao standardni oblik zaposlenja i ugovor na određeno vreme, koji se može koristiti samo kada za to postoji opravdan i privremen razlog^[6].

Obavezni elementi ugovora uključuju:

- opis i vrstu posla,
- mesto rada,
- trajanje ugovora,
- radno vreme,
- visinu plate,
- uslove i rokove prestanka rada.

[1] Ustav Kosova, član 49.

[2] Zakon o radu Kosova, 03/L-212

[3] Zakon o zaštiti od diskriminacije; Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu

[4] Međunarodna organizacija rada, fundamentalne konvencije.

[5] Zakon o radu Kosova, čl. 10–15.

[6] Ibid.

Radno vreme, pauze i odmori

Radno vreme direktno utiče na zdravlje i kvalitet života zaposlenih.

Zakon o radu propisuje puno radno vreme od 40 sati nedeljno, uz obavezno poštovanje dnevnih i nedeljnih odmora^[7].

Prekovremeni rad dozvoljen je samo u izuzetnim okolnostima i ne sme se koristiti kao redovna praksa^[8].

Zaposleni imaju pravo na:

- dnevnu pauzu tokom radnog vremena,
- nedeljni odmor od najmanje 24 časa,
- dodatnu naknadu za prekovremeni rad.

Plata i minimalna zarada

Plata predstavlja osnovno ekonomsko pravo zaposlenog i mora biti isplaćena redovno, u punom iznosu i u skladu sa ugovorom^[9]. Nezakoniti odbici od plate nisu dozvoljeni, osim u slučajevima predviđenim zakonom ili uz pisanu saglasnost zaposlenog.

Minimalna zarada se utvrđuje odlukom Vlade Kosova i ima za cilj zaštitu zaposlenih od eksploatacije i siromaštva^[10]. Vlada Kosova je Odlukom br. 10/273, od 31. oktobra 2025. godine, utvrdila sledeći iznos minimalne zarade:

• 425 € bruto od 1. januara 2026. • 500 € bruto od 1. jula 2026. ^[11] ^[12]

[7] Zakon o radu Kosova, čl. 20.

[8] Ibid., čl. 21–25.

[9] Zakon o radu Kosova, čl. 56.

[10] Odluke Vlade Kosova o minimalnoj zaradi.

[11] Vidi na

<https://www.zeri.info/aktuale/607781/hyn-ne-fuqi-vendimi-i-qeverise-per-pagen-minimale-nga-janari-425-euro-dhe-500-euro-ne-korrik/>

[12] Iznosi se odnose na bruto zaradu i mogu biti predmet daljih izmena odlukama Vlade.

Godišnji odmor i odsustva

Pravo na odmor jedno je od osnovnih socijalnih prava zaposlenih. Zakon garantuje najmanje četiri nedelje plaćenog godišnjeg odmora^[13].

Pored godišnjeg odmora, zaposleni imaju pravo na:

- bolovanje uz lekarsku potvrdu,
- plaćeno odsustvo zbog porodičnih i ličnih razloga,
- odsustvo u slučaju povrede na radu.

Ova prava imaju za cilj očuvanje zdravlja i radne sposobnosti zaposlenih^[14].

Porodijsko i roditeljsko odsustvo

Zaštita roditeljstva predstavlja jednu od najvažnijih oblasti radnog prava. Zakon garantuje ženama pravo na porodijsko odsustvo u trajanju do 12 meseci, uz kombinovanu finansijsku podršku poslodavca i države^[15].

Tokom trudnoće i porodijskog odsustva, zaposlenoj ženi ne može biti otkazan ugovor o radu, osim u izuzetnim zakonom propisanim slučajevima^[16]. Očevi takođe imaju pravo na ograničeno roditeljsko odsustvo, čime se podstiče ravnopravnija podela porodičnih obaveza.

Rodno zasnovano nasilje i seksualno uznemiravanje na radu

Rodno zasnovano nasilje i seksualno uznemiravanje predstavljaju ozbiljno kršenje radnih i ljudskih prava. Seksualno uznemiravanje obuhvata svako nepoželjno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode koje narušava dostojanstvo zaposlenog^[17].

Poslodavci imaju obavezu da:

- spreče nasilje i uznemiravanje na radu,
- uspostave mehanizme za prijavu,
- zaštite žrtve od odmazde.

Ove obaveze dodatno su ojačane Konvencijom Međunarodne organizacije rada br. 190, koja po prvi put na međunarodnom nivou reguliše nasilje i uznemiravanje u svetu rada^[18].

[13] Zakon o radu Kosova, čl. 26.

[14] Ibid., čl. 27–32.

[15] Zakon o radu Kosova, čl. 49.

[16] Ibid.

[17] Zakon o ravnopravnosti polova Kosova.

[18] Konvencija Međunarodne organizacije rada, br. 190 (2019.)

Zaštita od diskriminacije

Diskriminacija u zapošljavanju i radu je zabranjena u svim fazama radnog odnosa, uključujući zapošljavanje, uslove rada, napredovanje i prestanak radnog odnosa^[19].

Zaštićeni osnovi uključuju pol, rod, etničku pripadnost, jezik, starost, invaliditet i porodični status. Zaposleni koji trpe diskriminaciju imaju pravo na sudsku i institucionalnu zaštitu.

Bezbednost i zdravlje na radu

Bezbedni i zdravi uslovi rada predstavljaju osnovno pravo zaposlenih i zakonsku obavezu poslodavaca. Poslodavci su dužni da preduzmu preventivne mere kako bi se smanjio rizik od povreda i profesionalnih oboljenja^[20].

Ova oblast je od posebnog značaja u sektorima sa povećanim rizikom, kao što su građevinarstvo, industrija i bezbednosne službe.

Prestanak radnog odnosa

Prestanak radnog odnosa mora biti zakonit, obrazložen i sproveden uz poštovanje dostojanstva zaposlenog. Otkaz mora biti uručen u pisanom obliku i u skladu sa zakonom^[21]. Nezakoniti otkazi mogu biti predmet sudske zaštite i naknade štete.

Sindikati i kolektivno pregovaranje

Radnici imaju pravo da se slobodno organizuju u sindikate i učestvuju u kolektivnom pregovaranju^[22]. Ovo pravo predstavlja ključni element socijalnog dijaloga i zaštite kolektivnih interesa zaposlenih.

Institucionalna zaštita i pravni lekovi

Zaposleni mogu zaštitu svojih prava ostvariti pred Inspekcijom rada, sudovima i Ombudsmanom Kosova^[23]. Efikasnost ovih mehanizama od presudnog je značaja za primenu radnog zakonodavstva u praksi.

[19] Zakon o zaštiti od diskriminacije Kosova.

[20] Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu.

[21] Zakon o radu Kosova, čl. 70–76.

[22] Konvencija Međunarodne organizacije rada, br. 87

[23] Zakon o Inspektoratu rada Kosova.

Najčešće postavljena pitanja (FAQ)

Da li moram imati ugovor o radu da bih bio/bila zaštićen/a zakonom? ▼

Ne. Iako zakon propisuje da radni odnos treba da bude zasnovan pisanim ugovorom, lice koje faktički obavlja rad ima pravo na zakonsku zaštitu. Ako radiš po nalogu poslodavca, u određeno radno vreme i za naknadu, smatra se da postoji radni odnos.

Da li poslodavac sme da me otpusti bez objašnjenja? ▼

Ne. Otkaz mora biti zakonit, obrazložen i uručen u pisanom obliku, u skladu sa zakonom. Usmeni ili iznenadni otkaz bez razloga nije dozvoljen. Imaš pravo da tražiš pravnu zaštitu i proveru zakonitosti otkaza.

Da li prekovremeni rad mora da mi se plati? ▼

Da. Prekovremeni rad mora biti posebno plaćen ili kompenzovan slobodnim danima, u skladu sa zakonom. Stalni prekovremeni rad bez dogovora i naknade nije dozvoljen.

Da li je kašnjenje ili neisplata plate kršenje zakona? ▼

To je kršenje zakona. Plata mora biti isplaćena u skladu sa ugovorom i zakonom. Neisplata ili kašnjenje plate može se prijaviti Inspekciji rada ili pokrenuti sudski postupak.

Nadležne institucije

Institucija	Funkcija i nadležnosti
Ministarstvo finansija, rada i transfera Kosova	Ministarstvo je nadležno za kreiranje i sprovođenje politika u oblasti rada, zapošljavanja i socijalne zaštite. Građani se mogu obratiti ovom ministarstvu radi informisanja o važećim propisima, pravima iz radnog odnosa, kao i javnim politikama u oblasti rada i socijalne zaštite.
Centralna inspekcija rada	Centralna inspekcija rada vrši nadzor nad primenom Zakona o radu. Zaposleni joj se mogu obratiti u slučaju neisplate plata, rada bez ugovora, prekovremenog rada bez naknade, nezakonitog otkaza, kršenja radnog vremena, kao i u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu. Inspekcija može izvršiti kontrolu poslodavca i naložiti otklanjanje nepravilnosti.
Institucija Ombudsmana	Institucija Ombudsmana štiti ljudska prava i slobode građana u odnosu prema javnim institucijama. Građani se mogu obratiti Ombudsmanu u slučajevima diskriminacije, povrede prava od strane institucija, nepostupanja organa vlasti ili zloupotrebe službenog položaja. Postupak je besplatan i ne zahteva advokata.
Agencija za besplatnu pravnu pomoć	Agencija za besplatnu pravnu pomoć pruža pravne savete, pomoć u sastavljanju podnesaka i zastupanje pred sudovima i institucijama licima koja ispunjavaju zakonske uslove. Posebno je značajna za građane sa niskim prihodima koji ne mogu da plate advokata, uključujući i slučajeve povrede radnih prava.
Osnovni sud u Mitrovici	Osnovni sud u Mitrovici je nadležan za rešavanje radnih i građanskih sporova, uključujući tužbe zbog neisplaćenih zarada, nezakonitog otkaza i drugih povreda radnih prava. Sudska zaštita se koristi kada spor ne može biti rešen putem inspekcije ili drugih mehanizama.

Kontakt nadležnih institucija:

Institucija	Telefon	Email
Ministarstvo finansija, rada i transfera Kosova <i>Ul. „Luan Haradinaj“ 10000 Priština</i>	+ 383 (0) 38 200 34 008	zkp.mf@rks-gov.net
Centralna inspekcija rada <i>Ul. Qamil Hoxha Br. 30, 10000 Priština</i>	+ 383 (0) 38 200 26 041	Vesel.Zhinipotoku@rks-gov.net <i>vršilac dužnosti izvršnog direktora Vesel Zhinipotoku</i>
Institucija Ombudsmana Kosova (glavna kancelarija): <i>Ul. "MIGJENI" br. 21, 10000 Priština</i>	+383 (0) 38 223 782	info.oik@oik-rks.org
Regionalna Kancelarija u Severnoj Mitrovici <i>Ul."Sami Frashëri" bb, Bošnjaka mahala</i>	+ 383 (0) 45 455 319	
Agencija za besplatnu pravnu pomoć <i>Regionalna kancelarija Mitrovica Sheshi Isa Boletini br. 27</i>	0800 11 777	Info.ANJF@rks-gov.net
Osnovni sud u Mitrovici <i>Ul. Filipa Visnjica", Severna Mitrovica</i>	+ 383 (0) 3820017732	gjthmitrovica@rks-gov.net

Dostojanstven rad nije privilegija, on je osnovno

LJUDSKO PRAVO

www.acdc-kosovo.org